

**УНИВЕРЗИТЕТ У НОВОМ САДУ
ФИЛОЗОФСКИ ФАКУЛТЕТ
БИБЛИОТЕКА**

ЕПИДЕМИЈЕ КРОЗ ИСТОРИЈУ

Аутори изложбе и Каталога:

Сава Живановић, библиотекар

Виолета Ракић, библиотекар саветник

Нови Сад, 1. децембар 2020. године

ЕПИДЕМИЈЕ КРОЗ ИСТОРИЈУ

– Уводна реч –

Ових дана, када обележавамо 66. годишњицу постојања Филозофског факултета у Новом Саду, суочавамо се великом недаћом која је захватила читав свет. Епидемија вируса, названог COVID 19, која се крајем 2019. године појавила у граду Вухану, у Кини, прерасла је у пандемију неслућених димензија. Захватила је све континенте и готово све државе света. Свака земља се на свој начин суочава са овом болешћу, али су се у исто време људи ујединили у заједничкој борби и покушају проналажења решења за ову пошаст.

Људско друштво је од свог постанка претрпело многе катаклизмичне догађаје, које су десетковале становништво. Једна од таквих појава јесу епидемије и пандемије заразних болести, које су се периодично појављивале. Односиле су на више десетина хиљада, а у неким случајевима и милионе живота. Још у старом веку су се дешавале такве несреће које су, с времена на време, односиле велике жртве. Према изворима, постоје сумње да је и сам Александар Велики, при повратку са свог освајачког похода у Индију, умро од последица заразе колере, у граду Суза у Персији (данашња Република Иран).

Епидемије заразних болести, нарочито куге, биле су честе у средњем веку. Позната је тзв. **Црна смрт** – пандемија куге, која је свој врхунац достигла између 1347. и 1351. године. Она је у Европи однела између 75 и 200 милиона живота.

Почетком 20. века свет је захватила још једна епидемија светских размера – Шпанска грозница или Шпански грип. Она је у периоду од јануара 1917. до децембра 1920. године, у три таласа, захватила читаву планету. Било је заражено око 500 милиона људи, а од грипа је умрло преко 50 милиона, што је представљало 3 пута више жртава од укупног броја погинулих у Првом светском рату.

Намера нам је била да у Изложбеном холу Факултета направимо изложбу и прикажемо књиге које се на различите начине баве темом епидемија, као и фотографије које су овековечиле застрашујуће тренутке из људске историје. Погоршање епидемиолошке ситуације у нашој земљи, омело нас је у реализацији наведене намере, тако да овом приликом можете прелистати Каталог изабраних књига са потпуним описом публикација.

Чувајте себе и друге, останите здрави.

Аутори

ЕПИДЕМИЈЕ КРОЗ ИСТОРИЈУ

КАТАЛОГ ИЗЛОЖБЕ

1

BANU, Gheorghe, 1889-1957

Sănătatea poporului român / G. [Gheorghe] Banu. - București : Fundația pentru Literatură și Artă „Regele Carol II”, 1935. - 530 str. : graf. prikazi ; 20 cm.

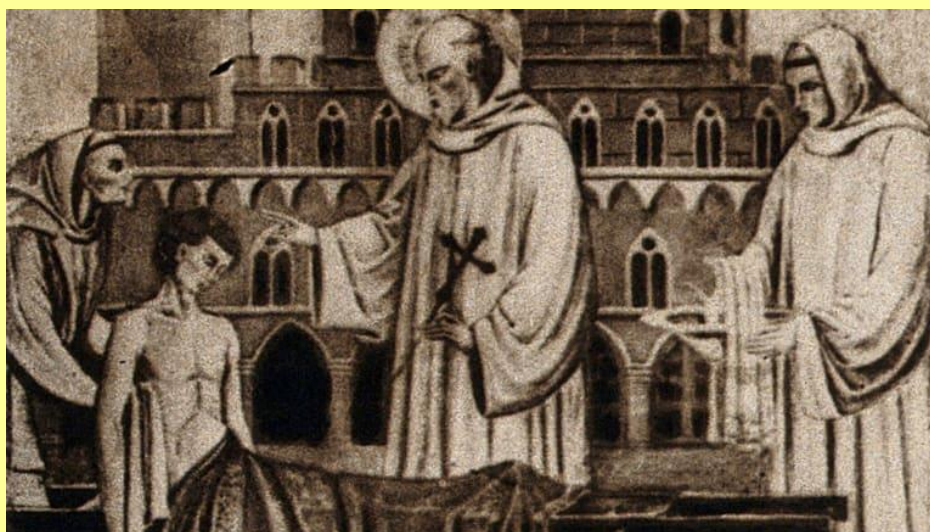
COBISS.SR-ID [524942436](#)

2

BULOVIĆ, Irinej, 1947-

Sveto Pričešće – lek besmrtnosti / episkop bački dr Irinej. - Novi Sad : Beseda, 2020. - 99 str. ; 21 cm. - (Posebna izdanja)

COBISS.SR-ID [14623241](#)

[Crna smrt u srednjem veku – Bubonska kuga](https://www.militaryshop.rs/ratovi-i-epidemije-kroz-istoriju/)
<https://www.militaryshop.rs/ratovi-i-epidemije-kroz-istoriju/>

3

CAMUS, Albert, 1913-1960

Kuga / Alber Kami ; prevela s francuskog Jovanka Marković-Čížek ; predgovor Ivan Dimić. - Beograd: Nolit, 1989. - 282 str. ; 20 cm. - (Biblioteka Nolit. Proza)

COBISS.SR-ID [168460](#)

4

CAMUS, Albert, 1913-1960

La peste / Camus ; analyse critique par Pol Gaillard. - [Paris] : Hatier, 1972. - 79 str. ; 17 cm. - (Profil littérature. Profil d'une œuvre ; 22, ISSN 0750-2516)

COBISS.SR-ID [512620949](#)

5

Le CHOLÉRA : la première épidémie du XIXe siècle / étude collective présentée par Louis Chevalier.
- La Roche-sur-Yon : Imprimerie Centrale de l'Ouest, 1958. - XVII, 188 str., [1] presav. list s mapom :
ilustr., mape, graf. prikazi ; 22 cm. - (Bibliothèque de la Révolution de 1848 ; t. 20)

COBISS.SR-ID [24902153](#)

6

DINIĆ-Knežević, Dušanka, 1935-2005

Uticaj kuge od 1348. na privredu Dubrovnika / Dušanka Dinić. - Novi Sad : [s. n.], 1960. - Str. [11]–33;
25 cm.

COBISS.SR-ID [518432612](#)

7

FRIEDEL, Egon, 1878-1938

Kultura novoga vremena : od crne kuge do naših dana. Knj. 1, Uvod... / Egon Friedell ; [priredio Ivan
Hergešić]. - Zagreb : Minerva, 1940. - 304 str. ; 22 cm. - (Biblioteka općeg znanja)

COBISS.SR-ID [92200199](#)

8

GAVRILOVIĆ, Slavko, 1924-2008

Irig od kuge 1795. do revolucije 1848–49. / Slavko Gavrilović. - Novi Sad : [Filozofski fakultet], 1964-
1965 . - Str. [5]–70 ; 24 cm.

COBISS.SR-ID [260218119](#)

[Kuga – Vikipedija, slobodna enciklopedija](#)

<https://sr.wikipedia.org/sr-el/%D0%9A%D1%83%D0%B3%D0%B0>

9

GAVRILOVIĆ, Slavko, 1924-2008

Irig u XVIII stoleću : (od Karlovačkog mira 1699. do Iriške kuge 1795.) / Slavko Gavrilović. - [Novi
Sad : Matica srpska]. - Str. 19–61 ; 24 cm.

COBISS.SR-ID [82442247](#)

10

HRABAK, Bogumil, 1927-2010

Kuga u balkanskim zemljama pod Turcima od 1450. do 1600. godine / Bogumil Hrabak. - Beograd : [s. l.], 1957. - Str. 19–36 ; 25 cm.

COBISS.SR-ID [515917924](#)

11

JOVIN, Slavko, 1923-

Epidemija kolere u Vojvodini 1836. godine / Slavko Jovin. - Novi Sad : Matica srpska, 1984. - 121 str.: ilustr. ; 24 cm.

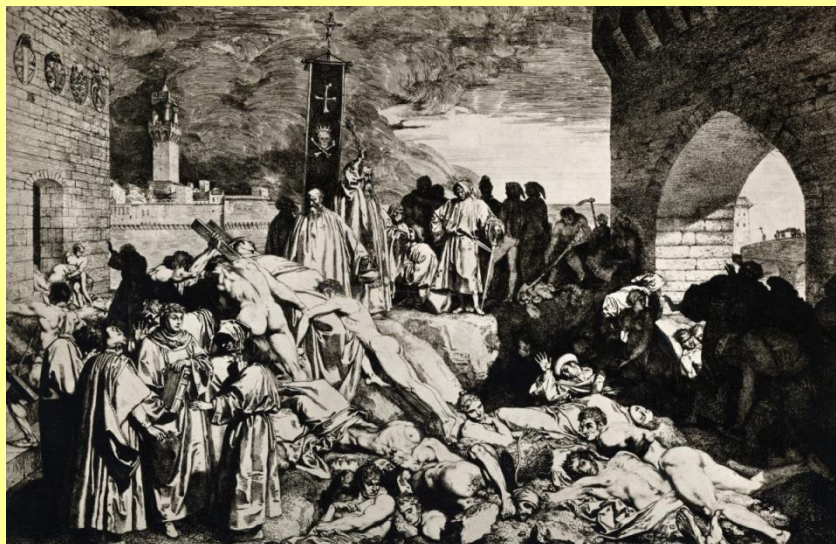
COBISS.SR-ID [33170439](#)

12

JOVIN, Slavko, 1923-

Epidemija kolere u Vojvodini : 1848–1849. / Slavko Jovin. - Novi Sad : Matica srpska, 1987. - 154 str.; 24 cm.

COBISS.SR-ID [32836359](#)

[Black Death – Causes, Symptoms & Impact - HISTORY](https://www.history.com/topics/middle-ages/black-death)
<https://www.history.com/topics/middle-ages/black-death>

13

KATIĆ, Relja, 1910-1992

O pojavama i suzbijanju zaraznih bolesti kod Srba od 1202. do 1813. godine / Relja V. Katić ; urednik Kosta Todorović. - Beograd : Naučno delo, 1965. - 204 str., [2] presavijena lista s tablama (ilustr.) : ilustr. ; 25 cm. - (Posebna izdanja / Srpska akademija nauka i umetnosti ; knj. 386. Odeljenje medicinskih nauka ; knj. 19)

COBISS.SR-ID [154183943](#)

14

LONDON, Jack, 1876-1916

Crvena kuga / Džek London ; [prevodilac Tomislav Ketig]. - Novi Sad : Solaris, 1994. - 120 str. ; 19 cm. - (Biblioteka svetske fantastike ; knj. 4)

COBISS.SR-ID [80456455](#)

15

MIHAILOVIĆ, Vojislav, 1879-1949

Iz istorije saniteta u obnovljenoj Srbiji : od 1804–1860 / Vojislav Mihailović. - Beograd : Naučna knjiga, 1951. - 643 str. : tabele ; 26 cm. - (Posebna izdanja / Srpska akademija nauka ; knj. 180. Odeljenje medicinskih nauka ; knj. 4)

COBISS.SR-ID [121553415](#)

16

MITROVIĆ, Mirko, 1946-

Uticao zdravstvenih prilika na privredni razvitak Pančeva : (1792–1815) / Mirko Mitrović. - Novi Sad : Matica srpska, 1978. - Str. 109–124 ; 24 cm.

COBISS.SR-ID [277501447](#)

17

MONTAGNIER, Luc, 1932-

Sida : čovek protiv virusa / Lik Montanje ; preveli s francuskog Draga Simić i Marko Krsmanović-Simić. - Beograd : Paideia, 1996. - 289 str. ; 21 cm. - (Biblioteka Medicina)

COBISS.SR-ID [163271687](#)

[ŠPANSKA GROZNICA USMRILA IZMEĐU 50 i 100 MILIONA LJUDI! Pre 100 godina](http://informer.rs/zabava/zanimljivosti/500230/spanska-groznica-usmrtila-izmedju-100-miliona-ljudi-pre-100-godina-desila-jedna-najtragicnijih-pandemija-ikada)
<http://informer.rs/zabava/zanimljivosti/500230/spanska-groznica-usmrtila-izmedju-100-miliona-ljudi-pre-100-godina-desila-jedna-najtragicnijih-pandemija-ikada>

18

NEDOK, Aleksandar S., 1925-

Valjevo : srpski ratni hirurški centar i grad-bolnica u epicentru velike epidemije 1914–1915 / Aleksandar S. Nedok. - Valjevo : Narodni muzej, 2017. - 124 str. : ilustr. ; 22 cm.

COBISS.SR-ID [229013516](#)

19

NIKOLIĆ, Ilija

Kad morija Mostar morijaše--- : narodne pesme o kugi u Mostaru / Ilija Nikolić. - Sarajevo : [b. i.], 1963. - Str. [127]–136 ; 24 cm.

COBISS.SR-ID [17624583](#)

20

PEKIĆ, Borislav, 1930-1992

Besnilo : žanr-roman / Borislav Pekić. - Beograd : Novosti, 2004. - 575 str. ; 22 cm. - (Biblioteka Novosti. XX vek ; 13)

COBISS.SR-ID [114776076](#)

21

PETKOVIĆ, Radoslav, 1953-

Izveštaj o kugi / Radoslav Petković. - Beograd : Nolit, 1989. - 142 str. ; 20 cm.

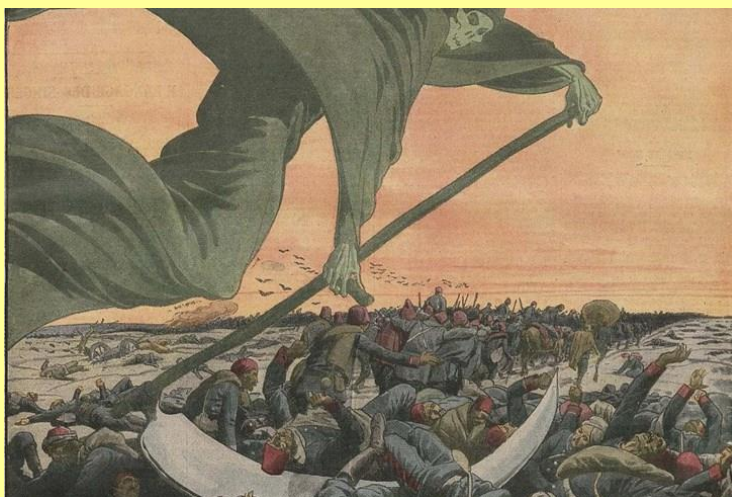
COBISS.SR-ID [620047](#)

22

PUŠKIN, Aleksandr Sergejevič, 1799-1837

Bronzani konjanik ; Pir za vreme kuge ; Svetovna vlast / Aleksandar Puškin ; prevod Miodraga Sibinovića. - Beograd : Idea, 1999. - 61 str. : ilustr. ; 15 cm. - (Mala biblioteka poezije ; knj. 1)

COBISS.SR-ID [150628103](#)

Evropa u 19. stoleću u šoku od kolere PLAVA SMRT ZAVILA ISTRU U CRNO – Glas
<https://www.glasistre.hr/istra/evropa-u-19-stoljecu-u-soku-od-kolere-plava-smrt-zavila-istru-u-crno-626332>

23

SAVIČEVIĆ, Miomir

Gnojna kožna oboljenja / Miomir Savićević. - Beograd : Rad, 1958. - 30 str. : ilustr. ; 17 cm. - (Čovek i rad / Radnički univerzitet, Beograd ; kolo 2)

COBISS.SR-ID [47536903](#)

24

SAVIČEVIĆ, Miomir

Profesionalna zarazna oboljenja / Miomir Savićević. - Beograd : Rad, 1958. - 31 str. : ilustr. ; 17 cm. - (Čovek i rad / Radnički univerzitet, Beograd ; kolo 2)

COBISS.SR-ID [47572743](#)

25

SCHRAUD, Franz von, 1761-1806

Istorija kuge u Sremu : 1795–1796 / Franc fon Šraud ; [prevod Jovan Valrabenštajn]. - Novi Sad :

Naučno društvo za istoriju zdravstvene kulture Vojvodine, 1995. - 185 str. : tabele ; 20 cm + prilog ([14] str. od toga 10 na presavijenim listovima)

COBISS.SR-ID [90527751](#)

26

SIEGFRIED, André, 1875-1959

Itinéraires de contagions : Epidémies et idéologies / André Siegfried ; Préface de Pasteur Valléry-Radot. - Paris : Librairie Armand Colin, 1960. – 164 str. : geografske karte ; 20 cm.

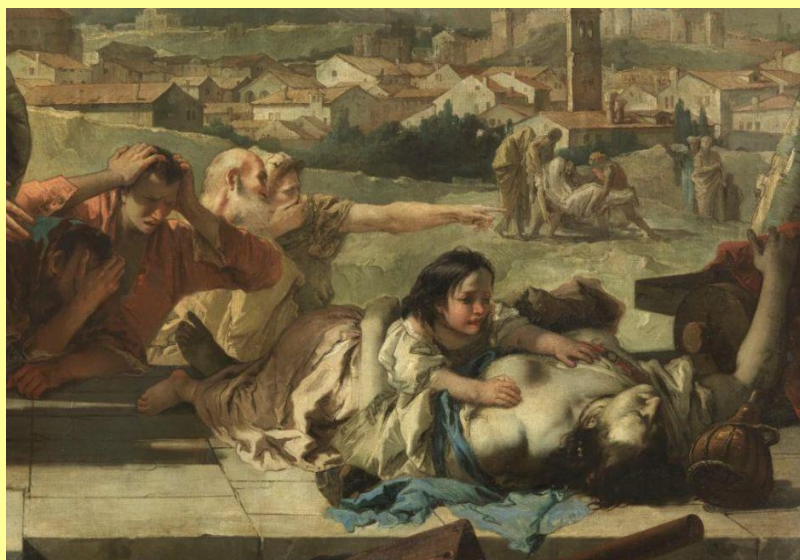
COBISS.SR-ID [518785124](#)

27

SIMONOVIĆ, Radivoj, 1858-1950

Kuga u Sremu godine 1795. i 1796. : opis pomora sa osobitim obzirom na kulturno stanje ondašnjega naroda / napisao Radivoj Simonović. - Pančevo : Štamparija braće Jovanovića, 1898. - [8], 147 str. ; 23 cm

COBISS.SR-ID [12981255](#)

[Kuga – lekcija istorije – Novi standard](https://www.vesti.rs/Zabava/-7180.html)
<https://www.vesti.rs/Zabava/-7180.html>

28

Zakon o ugovoru o trgovini i plovidbi i Konvenciji protiv stočnih zaraza između Srbije i Italije. - Beograd : Carinska uprava Ministarstva finansija, 1907. - 41 str. ; 33 cm
Sadrži i : Konvencija protiv stočnih zaraza

COBISS.SR-ID [35351303](#)

29

ZDRAVLJE : lekarske pouke o zdravlju i bolesti / urednik Milan Jovanović - Batut. - God. 1, br. 1 (jan. 1906)-god. 9, br. 6 (jun 1914) ; god. 10, br. 1 (jan. 1920)-god. 22, br. 12 (1932). - Beograd : Društvo za čuvanje narodnog zdravlja, 1906–1914; 1920–1932. - 24 cm

Mesečno. - Podnaslov: od 1923. Mesečni list za zdravstveno prosvetivanje; od 1931. Mesečni list za zdravstveno prosvetivanje : Organ Jugoslovenskog društva za čuvanje narodnog zdravlja. - Vlasnik od 1931. Jugoslovensko društvo za čuvanje narodnog zdravlja. - Urednici: od 1911. Milan Jovanović - Batut, Radivoje Vukadinović, Vojislav Kujundžić; od 1920. M. Jovanović - Batut; od br. 5 (1921) Jov. St. Kujačić;

od br. 3 (1922) Aleksandar Đ. Kostić; od 1926. Stevan Ivanić i Bogoljub Konstantinović; od 1931. Dim. J. Stojanović. - Štamparije: od 1907. "Dositije Obradović"; od 1920. Tipografija; od 1921. Štamparija K. Gragorića; od 1923. Zaštita; od br. 4 (1924) Štamparija Saveza grafičkih zanatlijskih udruženja; od 1924. Zanatlijska; od 1926. Zadruga štamparskih radnika "Rodoljub"; od 1929. "Sveti Đorđe"; od 1931. Planeta; od br. 7/8 (1931) Privredni pregled; od 1932. Planeta, Beograd. - Br. 2 i 3 (1921) i br. 2 (1923) izlazili i na srp. i na hrv. jeziku. - Spaja se sa: Zdravstveni pokret (Beograd. 1922) = ISSN 2620-0686; i nastaje: Zdravlje - Zdravstveni pokret (1933) = ISSN 2620-0694
ISSN 2560-5038 = Zdravlje (Beograd. 1906)

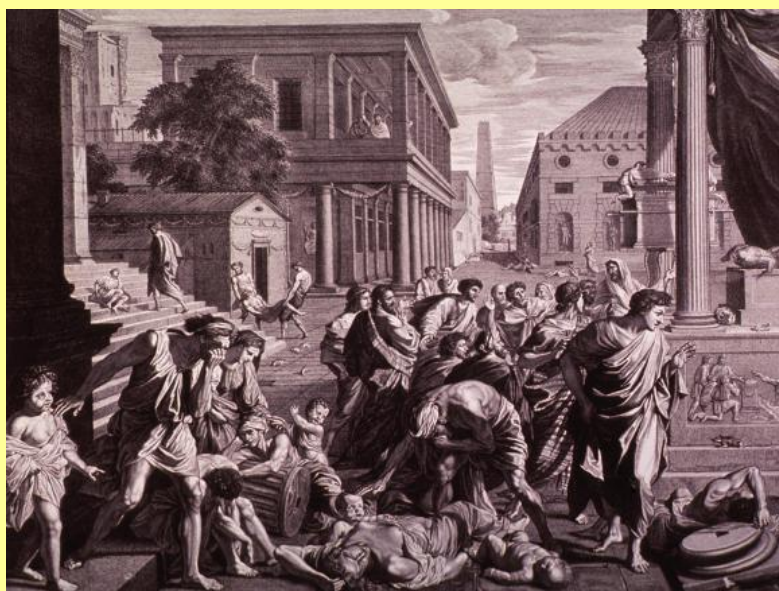
C č 459

COBISS.SR-ID [37965836](#)

30

ZDRAVLJE i blagostanje : borba čoveka protiv bolesti i nemaštine / [prevodilac Desanka Milekić]. - Beograd : „Vuk Karadžić”, 1968. - 363 str. : ilustr. ; 28 cm. - (Savremena ilustrovana enciklopedija ; [t. 8])

COBISS.SR-ID [50269703](#)

[Pre 700 godina kuga je harala Evropom – njene posledice osećamo i danas](https://www.top-shop.rs/tekstovi/pre-700-godina-kuga-je-harala-evropom-njene-posledice-osecamo-i-danas)
<https://www.top-shop.rs/tekstovi/pre-700-godina-kuga-je-harala-evropom-njene-posledice-osecamo-i-danas>

31

ZSCHOKKE, Heinrich, 1771-1848

Rakijnska kuga : Žalosna povest na opomenu i nauku bogatima i siromasima, starima i mladima / s nemačkog od Henrika Čoka preveo Dimitrije Popović. - Sombor : u Štampariji Ferdinanda Bitermana, 1868.- [4], 156 str. ; 22 cm.

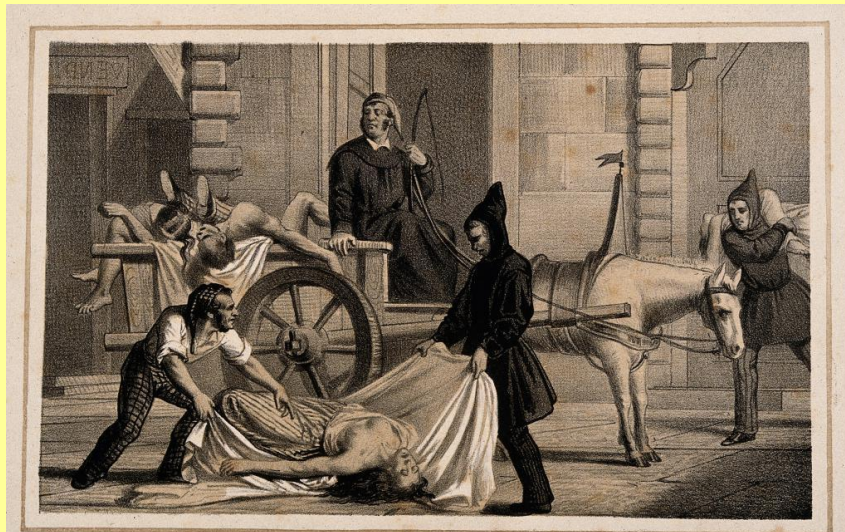
COBISS.SR-ID [8353031](#)

32

ŽARKOVIĆ, Grujica, 1915-2010

Zdravlje naroda u selima općine Trnovo : medicinsko-ekološka studija / G. [Grujica] Žarković, M. [Miroslav] Radovanović, M. [Mario] Levi. Dubrovačke vijesti o epidemijama u Bosni i Hercegovini u XVII vijeku / Đuro Orlić. - Sarajevo : Naučno društvo NR Bosne i Hercegovine, 1956. - 64 str. : ilustr. ; 24 cm. - (Građa / Naučno društvo SR Bosne i Hercegovine ; knj. 2. Odeljenje medicinskih nauka ; knj. 1)

COBISS.SR-ID [512121768](#)

[Kolera - uzročnik, simptomi, prevencija i dijagnoza
https://hr.puntomariner.com/cholera-the-causative-agent-symptoms/](https://hr.puntomariner.com/cholera-the-causative-agent-symptoms/)

33

ŽIVANOVIĆ, Srboljub, 1933-

Bolesti drevnih ljudi : osnovi paleopatologije / Srboljub Živanović. - Beograd : Srpska književna zadruga, 1984. - 359 str. : ilustr. ; 22 cm. - (Poučnik / Srpska književna zadruga. Nova serija ; 5)

COBISS.SR-ID [32644364](#)

Епидемија (грч.) редња; нагло ширење заразне болести од које за кратко време оболи већи број лица у неком насељу, области, земљи, итд., преноси се масовним заражавањем бактеријама, загађеном водом, млеком, храном, ваздухом, инсектима и др. Код нас се јављају епидемије грипа, малих богиња, шарлаха, трбушног тифуса, пегавца и др. (Том 1, стр. 444)

Пандемија (грч.) општи, који се тиче целог народа; у медицини: општа епидемија која се нагло шири у целој земљи или захвата и више земаља (нпр. појава куге у средњем веку, грипа при крају Првог светског рата и др.) (Том 2, стр. 241)

Куга, чума (пестис), веома заразно и тешко обољење чији је прузроковач тзв. Јерсенов бацил који се налази у крви, испљувку и гноју оболелих или у крви заражених пацова, најопаснијих преносилаца ове болести (на човека га преносе буве). Јавља се као кужна сепса плућа, жлезда или коже директном или индиректном инфекцијом. (Том 1, стр. 724)

Грип (франц.), инфлуенца, куњалица, заразна и прилепчива болест. Изазивач је вероватно вирус. Преноси се непосредно, траје 3 до 6 дана, а некада и дуже. Могуће су компликације. (Том, 1, стр. 324)

Извор : Мала енциклопедија Просвета, Општа енциклопедија том 1-2, Просвета, Београд, 1959.

Овако смо ми то замислили...

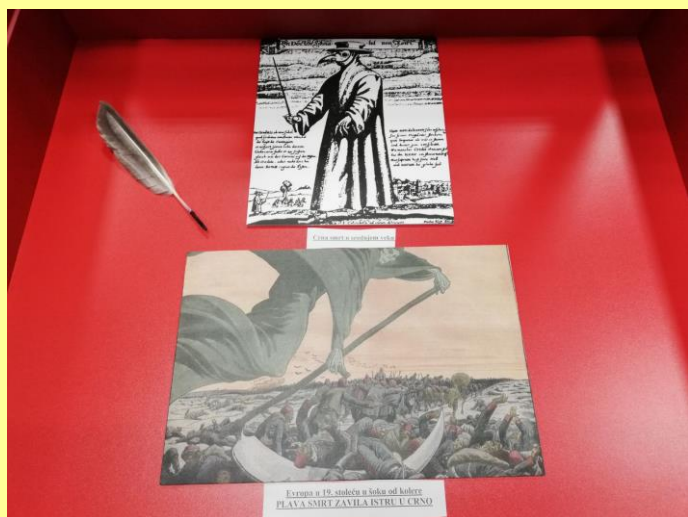

Foto: Sava Živanović, novembar 2020.

РЕГИСТАР НАСЛОВА

- Besnilo [20](#)
- Bolesti drevnih ljudi [33](#)
- Bronzani konjanik [22](#)
- Le choléra [5](#)
- Crvena kuga [14](#)
- Dubrovačke vijesti o epidemijama u Bosni i Hercegovini u XVII vijeku [33](#)
- Epidemija kolere u Vojvodini [12](#)
- Epidemija kolere u Vojvodini 1836. godine [11](#)
- Gnojna kožna oboljenja [23](#)
- Irig od kuge 1795. do revolucije 1848-49. [8](#)
- Irig u XVIII stoleću [9](#)
- Istorija kuge u Sremu [25](#)
- Itinéraires de contagions [26](#)
- Iz istorije saniteta u obnovljenoj Srbiji [15](#)
- Izveštaj o kugi [21](#)
- Kad morija Mostar morijaše--- [19](#)
- Kuga [3](#)
- Kuga u balkanskim zemljama pod Turcima od 1450 do 1600 godine [10](#)
- Kuga u Sremu godine 1795. i 1796. [27](#)
- Kultura novoga vremena. Knj. 1, Uvod... [7](#)
- O pojavama i suzbijanju zaraznih bolesti kod Srba od 1202. do 1813. godine [13](#)
- La peste [4](#)
- Pir za vreme kuge [22](#)
- Profesionalna zarazna oboljenja [24](#)
- Rakijnska kuga [31](#)
- Šanātatea poporului român [1](#)
- Sida [17](#)
- Sveto Pričešće - lek besmrtnosti [2](#)
- Svetovna vlast [22](#)
- Uticaj kuge od 1348.na privredu Dubrovnika [6](#)
- Uticaj zdravstvenih prilika na privredni razvitak Pančeva [16](#)
- Valjevo [18](#)
- Zakon o ugovoru o trgovini i plovidbi i Konvenciji protiv stočnih zaraza između Srbije i Italije [28](#)
- Zdravlje [29](#)
- Zdravlje i blagostanje [30](#)
- Zdravlje naroda u selima općine Trnovo [32](#)

FOTOGRAFIJE:

1. *Crna smrt u srednjem veku – Bubonska kuga* (<https://www.militaryshop.rs/ratovi-i-epidemije-kroz-istoriju/>)
2. *Kuga – Vikipedija, slobodna enciklopedija* (<https://sr.wikipedia.org/sr-el/%D0%9A%D1%83%D0%B3%D0%B0>)
3. *Black Death – Causes, Symptoms & Impact - HISTORY* (<https://www.history.com/topics/middle-ages/black-death>)
4. *ŠPANSKA GROZNICA USMRTILA IZMEĐU 50 I 100 MILIONA LJUDI! Pre 100 godina* (<http://informer.rs/zabava/zanimljivosti/500230/spanska-groznica-usmrtila-izmedju-100-miliona-ljudi-pre-100-godina-desila-jedna-najtragicnijih-pandemija-ikada>)
5. *Evropa u 19. stoleću u šoku od kolere PLAVA SMRT ZAVILA ISTRU U CRNO – Glas* (<https://www.glasistre.hr/istra/evropa-u-19-stoljecu-u-soku-od-kolere-plava-smrt-zavila-istru-u-crno-626332>)
6. *Kyza – лекција историје – Нови стандард* (<https://www.vesti.rs/Zabava/-7180.html>)
7. *Pre 700 godina kuga je harala Evropom – njene posledice osećamo i danas* (<https://www.top-shop.rs/tekstovi/pre-700-godina-kuga-je-harala-evropom-njene-posledice-osecamo-i-danas>)
8. *Kolera - uzročnik, simptomi, prevencija i dijagnoza* (<https://hr.puntomarinero.com/cholera-the-causative-agent-symptoms/>)